REFERENCES

- Velykyi tлумachnyi slovnyk*, 2005 – Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. i dopovn.) / ukl. i hol. red. V. T. Busel. – K.: Irpin : VTF «Perun», 2005. – 1728 s.
- Kasiarum*, 2015 – Kasiarum K.V. Komunikatyvna kompetentnist vykladacha vyshchoi shkoly / K.V. Kasiarum // Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny. – 2015. – №2 (15). – S. 24-29.
- Kasiarum*, 2011 – Kasiarum K.V. Formuvannia komunikativnoi kompetentsii mahistrantiv pedahohichnykh spetsialnosti u protsesi fakhovoi pidhotovky : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 – «teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / K. V. Kasiarum; Cherkas. nats. un-t im. B. Khmelnytskoho. – Cherkasy, 2011. – 20 c.
- Kichuk*, 2004 – Kichuk N. V. Kliuchovi kompetentnosti osobystosti fakhivtsia yak pedahohichna problema / N. V. Kichuk // Naukovyi visnyk PDPU im. K. D. Ushynskoho : zb. nauk. prats. – Odesa, 2004. – Vyp. 8-9. – Kompetentnisna osvita: vid teorii do praktyky / N. M. Bibik, I. H. Yermakov, O. V. Ovcharuk ta in.. – K. : Pleiady, 2005. – 120 s.
- Korniaka*, 2009 – Korniiaka O. M. Suchasni pidkhody do vyvchennia komunikativnoi kompetentnosti osobystosti / O. M. Korniiaka // Problemy suchasnoi psykholohii : zb. nauk. prats Kamianets-Podilskoho nats. un-tu im. I. Ohienka, In-tu psykholohii im. H. S. Kostiuka APN Ukrainy ; za red. S. D. Maksymenka, L. A. Onufriievoi. – Vyp. 3. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma. – 2009. – S. 187-188.
- Savenkova*, 2005 – Savenkova L.O. Profesiine spilkuvannia maibutnikh vykladachiv yak ob'ekt psykholoho-pedahohichnoho upravlinnia: [monohrafiia] / L.O. Savenkova; Kyiv. nats. ekon. un-t im. Vadyma Hetmana. – K. : KNEU, 2005. – 208 s.

УДК 378.011.3-051:74/76

DOI 10.31470/2308-5126-2019-45-2-141-147

Віталій Форостюк,
викладач кафедри педагогіки, теорії та
методики початкової освіти
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди».

Vitalii Forostyuk,
Lecturer of the Department of Pedagogy,
Theory and Methodology of Elementary
Education SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi
Hryhorii Skovoroda
State Pedagogical University».

E-mail: forostiuk7@gmail.com
ORCID 0000-0001-8511-0986

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ТВОРЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається проблема формування готовності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до творчої педагогічної діяльності. Виокремлено важливі методи професійної підготовки майбутніх учителів. Висвітлено питання творчості, творчої активності. Доведено, що успішна підготовка майбутніх учителів залежить від використання ефективних методів і технологій розвитку творчої особистості студентів образотворчого мистецтва, а також від сформованості їх творчої активності.

Аналізується сучасний зарубіжний і вітчизняний досвід, наукові підходи щодо розв'язання проблеми. Звертається увага на методи, прийоми, особливості зарубіжної підготовки, які, на думку науковців, є ефективними щодо вирішення проблеми формування готовності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до творчої педагогічної діяльності. Пропонуються ефективні шляхи щодо вирішення актуальної проблеми сьогодення. Висвітлюється практичний досвід вирішення проблеми, який є особливо важливим під час сучасних змін в освіті. Проаналізовано стан організації мистецької підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва в сучасних закладах освіти.

Висвітлено специфіку діяльності вчителя образотворчого мистецтва, особливості фахової підготовки, наявності сформованих умінь і навичок. Здійснено аналіз педагогічних умов, за яких значно підвищується ефективність формування готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до творчої педагогічної діяльності. Акцентується увага на доцільності впровадження в практику підготовки сучасного вчителя інноваційних методів, технологій, засобів та прийомів.

Ключові слова: готовність до педагогічної діяльності, творча діяльність, творча активність, майбутній учитель образотворчого мистецтва, освітній процес, педагогічний досвід.

The article deals with the problem of formation of readiness of the future fine arts teacher for creative pedagogical activity. The important methods of professional training of future teachers are outlined. The issues of creativity, creative activity are covered. It is proved that the successful future teachers' training depends on the use of effective methods and technologies for the development of the creative personality of students of fine art, as well as on the formation of their creative activity.

This article examines different approaches to forming the readiness of the future fine arts teacher for creative pedagogical activity. The author analyzes modern foreign and domestic experience, scientific approaches to solving the problem. The review of the formation of the readiness of the future teacher of fine arts for creative pedagogical activity in scientific researches of foreign and domestic scientists has been carried out. The experience of professional training of future specialists in other countries is considered. Attention is drawn to the methods, techniques and peculiarities of foreign training, which, according to scientists, are effective in solving the problem of forming the readiness of the future fine arts teacher for creative pedagogical activity.

The effective ways to solve the current problem of the present are proposed. The author of the article draws attention to the urgency of the problem and the importance of its solution. The practical experience of solving the problem is highlighted, which is especially important during modern educational changes. The state of the organization of artistic training of future fine arts teachers in modern educational institutions is analyzed. The specifics of the activity of the fine arts teacher, peculiarities of professional preparation, importance of the presence of the formed skills are highlighted.

The author has carried out the analysis of pedagogical conditions, which greatly improves the effectiveness of forming the readiness of future fine arts teachers for creative pedagogical activity. The emphasis is placed on the expediency of introducing into practice the training of modern teachers of innovative methods, technologies, tools and techniques. Attention is drawn to the importance of the creative development of future teachers, who in the future will form creative students who are extremely necessary for society, Ukraine and humanity today, as indicated in modern educational documents.

Keywords: *readiness for pedagogical activity, creative activity, future fine arts teacher, educational process, pedagogical experience.*

Постановка проблеми. Зміни в сучасній освіті та Україні, потреба суспільства у творчих людях, здатних до інноваційних рішень та прогресивних перетворень висувають нові вимоги до розв'язання проблеми підготовки творчих фахівців. Актуальною є проблема формування готовності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до творчої педагогічної діяльності. Адже вчитель, зокрема образотворчого мистецтва, має бути професійно готовим до власної творчої діяльності та організації творчої діяльності учнів, щоб сформувати в дітей бажання творити.

Відомо, що тільки творчий учитель зможе сформувати творчого учня, зацікавленого діяльністю. Готовність до творчої педагогічної діяльності сприятиме швидкій адаптації вчителя до діяльності, бажанню працювати творчо, з інтересом, ефективній самореалізації, ефективному виконанню професійних обов'язків, умінню налагоджувати атмосферу співпраці в учнівському колективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблема була в полі зору багатьох учених. Питання формування психологічної готовності до професійної діяльності досліджували К. Костюк, В. Моляко, Г. Балл, С. Максименко та ін. Зокрема, І. Дичківська, І. Богданова, І. Гавриш розглядали питання готовності до інноваційної діяльності. І. Дичківська, О. Шпак, Н. Волкова та ін. вивчали питання розвитку готовності студентів до педагогічної діяльності. Л. Кондрашова, Л. Долинська, Н. Чепелева та ін. висвітлювали особливості пошуків шляхів оптимізації процесу формування готовності до педагогічної діяльності.

Теоретичні особливості підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва висвітлювалися в наукових дослідженнях М. Кириченка, А. Антоновича, С. Коновець, Г. Беди, В. Кузіна, М. Ростовцева та ін. А І. Зязюн звертав увагу на потребу в мистецтві під час професійної підготовки вчителів.

Про те, що мистецтво позитивно впливає на людину, сприяє розвитку її творчих здібностей вказували В. Костін, Г. Ващенко, Е. Кібрік та ін. Питанням підготовки вчителя образотворчого мистецтва цікавилися М. Стась, О. Каленюк, О. Ткачук, М. Пічкур, М. Ростовцев та ін.

Мета написання статті – розкрити сутність поняття «готовність до творчої педагогічної діяльності» майбутнього вчителя образотворчого мистецтва, а також проаналізувати сучасний вітчизняний та зарубіжний досвід, наукові підходи щодо розв'язання проблеми.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні особливої уваги потребує проблема фахової підготовки сучасного фахівця образотворчого мистецтва, а зокрема, його готовності до творчої педагогічної діяльності. Адже вчитель має бути творчою особистістю, оскільки це потреба сьогодення. Тільки творча особистість зможе сформувати творчих учнів, здатних нестандартно вирішувати проблеми, а також зможе створити творче освітнє середовище. До того ж у Державному стандарті початкової освіти зазначається, що треба навчити дітей «творити різними засобами і способами», імпровізувати, експериментувати, використовуючи різні техніки художньо-творчої діяльності, «естетично перетворювати навколишній світ», взаємодіяти з іншими через мистецтво, зокрема, брати участь у колективній творчій діяльності [Про затвердження..., 2018: с. 28-29].

Крім того, у Державному стандарті початкової освіти однією з ключових компетентностей є «культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості, шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості» [Про затвердження..., 2018: с. 4]. Володіння учнями культурною компетентністю є життєвою необхідністю. А метою мистецької освітньої галузі є «формування культурної та інших компетентностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження...» [Про затвердження..., 2018: с. 11].

Як зазначається в Державному стандарті, метою початкової освіти є розвиток творчості, талантів дитини... [Про затвердження..., 2018: с. 1-2]. А «здобувач освіти пізнає себе через художньо-творчу діяльність і мистецтво», у процесі пізнання набуває емоційно-чуттєвого досвіду [Про затвердження..., 2018: с. 12]. На важливість мистецтва, як засобу впливу на розвиток особистості, його «унікальні можливості для розвитку», «доступність різних форм творчості для сприйняття і засвоєння з ранніх років дитинства» вказується в навчальній програмі з «Образотворчого мистецтва» [Образотворче мистецтво, 2018: с. 1].

Саме тому важливою є професійна готовність учителя до проведення уроків образотворчого мистецтва. Професійна готовність, на думку І. Дичківської, є результатом спеціальної підготовки, самовизначення, самоосвіти, освіти й самовиховання людини [Дичківська, 2004: с. 276]. Як зазначає науковець, це активно-дієвий стан особистості, наявність якого сприяє ефективності діяльності. Готовність до творчої, а також інноваційної діяльності є однією з важливих якостей учителя [Дичківська, 2004: с. 277]. Творча діяльність буде успішною, якщо вчитель у такій діяльності вбачатиме практичну значущість, розумітиме це не лише на професійному рівні, а й на особистісному [Дичківська, 2004: с. 277]. Тобто, у вчителя має бути мотиваційно-ціннісне ставлення до професійної діяльності, а також здатність до рефлексії та творчості, до того ж він має володіти засобами, методами та прийомами в процесі роботи [Дичківська, 2004: с. 277]. Важливою є практична підготовка майбутнього творчого вчителя, а також рівень теоретичних знань. Адже

«творча особистість – це індивід, який володіє високим рівнем знань, потягом до нового...» [Освітні технології, 2003: с. 118]. Важливо також пам'ятати, що у творчій особистості є потреба у творчості, а також бажання творити. А також вона має творчий інтерес, який спонукає до самостійної творчої діяльності [Освітні технології, 2003: с. 119].

Упровадження ефективних методичних засобів, методів, прийомів, технологій сприяє формуванню творчої особистості. Освітній процес будується таким чином, щоб у ньому були елементи творчості, щоб інтерес стимулювався не лише зовнішньо, а й внутрішніми стимулами. Адже наявність інтересу є важливою умовою творчого підходу до діяльності. Творчість стає потребою, коли інтерес, захопленість, уважність, бажання досліджувати, воля та творче мислення «зливаються воедино» [Освітні технології, 2003: с. 119].

Залучення студентів до цікавої роботи сприяє формуванню навичок, умінь і розвитку творчих здібностей. Варто створювати умови для розвитку ситуативного інтересу, який буде «пусковим механізмом» під час діяльності, пропонувати для виконання творчі завдання (завдання-парадокси, завдання-проблеми, завдання на винахідливість та ін.). Потрібно дати змогу працювати в оптимальному темпі, «не відчувачи інтелектуальної неповноцінності» [Освітні технології, 2003: с. 120]. Варто створювати атмосферу пошуку, активізувати внутрішній потяг до самовдосконалення, розвивати самостійність як засіб інтелектуального розвитку [Освітні технології, 2003: с. 122]. За таких умов вироблятиметься впевненість у власних силах, психологічна готовність до творчості, бажання працювати й пізнавати нове.

Також важливо враховувати, що зміни в освіті спонукають діяти по-новому, у студентів має формуватися здатність діяти, застосовувати технології, ефективні методи. Спостерігаємо зміщення акцентів із засвоєння теоретичного матеріалу студентами на здатність діяти на основі знань.

Прикладом такого підходу є, наприклад, фахова підготовка студентів у австрійських вищих освітніх закладах. Там приділяється значна увага педагогічній практиці, яка є тривалою за терміном. Студенти мають змогу практикуватися, використовуючи набуті вміння, навички, знання, до того ж не лише в Австрії, а також у інших європейських освітніх закладах [Зарубіжний досвід..., 2017: с. 9]. А ще в австрійських освітніх закладах застосовують активні методи навчання (рольові ігри, мікровикладання), проводять консультаційні заняття, дебати, пишуть реферати [Зарубіжний досвід..., 2017: с. 8].

У Німеччині перед вступом до навчального закладу проходять практику на професійну придатність, це дає змогу визначити, чи варто людині вступати в навчальний заклад. А потім пропонується інша практика-орієнтування (на першому курсі), яка дає можливість ще раз перевірити правильність вибору професії [Зарубіжний досвід..., 2017: с. 45-49]. Адже правильність вибору сприяє мотивації, що є важливою в процесі формування готовності студентів до творчої діяльності. У Великій Британії 50 % часу майбутні вчителі знаходяться в школі, де мають змогу практикуватися, здобувати й відшліфовувати професійні вміння та навички [Зарубіжний досвід..., 2017: с. 14-15].

Як зазначають науковці, розвиток учнів є метою та результатом творчості вчителів, що сприяє формуванню в учнів здатності до творчості. А здатність є інтегральною якістю людини, до того ж вміщує в себе спрямованість, уміння,

мотиви, психічні процеси, а також якості, наявність яких у людині сприяє успішній творчій діяльності [Сисоєва, 2006: с. 10-11].

Нині в умовах модернізації освіти гостро постає питання створення сприятливих умов для фахової підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва, здатних до професійної реалізації та самовдосконалення протягом життя, здатних враховувати запит і потреби суспільства, виявляти готовність до творчої самореалізації. Зокрема, М. Пічкур займався дослідженням питання формування професійної культури майбутнього фахівця образотворчого мистецтва. На його думку, професійна культура майбутнього фахівця образотворчого мистецтва має складатися з таких обов'язкових компонентів: професійних знань, професійної майстерності, тобто вміння компонувати та здійснювати освітній процес, а також професійної мотивації, яка без інтересу не з'явиться [Пічкур, 2000]. Науковець вважає, що майбутньому вчителю образотворчого мистецтва необхідні знання про композицію, яка є основою правильного розміщення компонентів малюнка, без знань якої студент не буде готовим до проведення уроків образотворчого мистецтва, вона є важливою частиною професійної культури фахівця. М. Пічкур розробив критерії, за якими визначають рівень сформованості професійної культури майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Це такі критерії: здатність, уміння створювати композицію, самовдосконалення, знання законів композиції, здатність правильно бачити композиційні елементи [Гудовсек, 2017: с. 123].

Готовність до творчої діяльності та професійного вдосконалення, на думку науковців, є важливою характеристикою майбутніх студентів образотворчого мистецтва. Ця готовність характеризується бажанням творити, позитивним ставленням до творчої діяльності, саморозвитком, фаховим удосконаленням, постійним поглибленням теоретичних знань, розвитком мистецьких навичок і вмінь, удосконаленням майстерності майбутнього вчителя, бажанням реалізувати свій творчий потенціал та ін.

Науковцями виділено основні підходи до формування готовності до творчої педагогічної діяльності майбутніх учителів образотворчого мистецтва: особистісно орієнтований, діяльнісний, акмеологічний, креативний, системний, компетентнісний, інтегративний [Гудовсек, 2017: с. 124].

Мистецька підготовка майбутніх фахівців здійснюється в процесі аудиторної та групової роботи, а також позааудиторної роботи, зокрема, цьому сприяють мистецькі гуртки, творчі майстерні та ін. [Гудовсек, 2017: с. 124].

На думку С. Коновець, ефективною в процесі формування готовності до творчої діяльності є креативна технологія творчого розвитку майбутнього фахівця. Вона сприяє організації ефективного процесу формування творчого вчителя, який має креативні якості та способи педагогічної творчої діяльності, відрізняється професійною компетентністю та майстерністю [Коновець, 2012].

О. Музика вважає, що варто застосовувати технологію розвитку творчих здібностей студентів образотворчого мистецтва, яка сприяє побудові такого освітнього простору, який буде сприяти тому, щоб «кожен студент став суб'єктом творчої діяльності, саморозвитку, і самовдосконалення, вищою формою якого є вияв індивідуальності, неповторності й творча самореалізація особистості майбутнього професіонала» [Музика, 2011].

Лекції теж сприяють формуванню готовності студентів до творчої діяльності, якщо навчальний матеріал сприяє активізації художньо-творчої діяльності студентів, створюється ситуація новизни, актуальності, цікавості, проблемності, ігрової

діяльності, діалогічності спілкування. Необхідно перетворити кожну лекцію на урок спілкування, мислення, коли кожна інформація дається студентам не в готовому вигляді, а як суперечка про якесь поняття, як діалог.

Цьому також сприяє інтерактивне навчання, яке ще називають діалоговим навчанням, у процесі якого відбувається взаємодія викладача й студента. Важливим є створення комфортних умов навчання, щоб кожен відчував інтелектуальну спроможність і бажання відкривати нове, висловлювати свої думки, ділитися переживаннями.

Висновки. Тобто, ми з'ясували, що проблема має теоретичну базу. Але питання формування готовності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до творчої педагогічної діяльності потребує подальшого розгляду.

ЛІТЕРАТУРА

- Гудовсек, 2017 – Гудовсек О. А. Проблема підготовки учителів образотворчого мистецтва в Україні: стан дослідженості [Електронний ресурс] / О. А. Гудовсек // Інноватика у вихованні. – 2017. – Вип. 5. – С. 120-130. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_5_14.
- Дичківська, 2004 – Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
- Зарубіжний досвід, 2017 – Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів: аналітичні матеріали / [Авшенюк Н. М., Дяченко Л. М., Котун К. В., Марусинець М. М., Огієнко О. І., Сулима О. В., Постригач Н. О.]. – Київ: ДКС «Центр», 2017. – 83 с.
- Коновець, 2012 – Коновець С. В. Теоретичні і методичні основи творчого розвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Коновець Світлана Володимирівна. – К., 2012. – 471 с.
- Музика, 2011 – Музика О. Я. Розвиток творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... кан. пед. наук : 13.00.04 / Музика Ольга Яношівна ; Уманський державний ун-т імені Павла Тичини. – Умань, 2011. – 300 с.
- Образотворче мистецтво, 2018 – Образотворче мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/9-obrazotvorche-mistecztvo-1-4-klas.doc>
- Освітні технології, 2003 – Освітні технології: навч.-метод. посібн. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О. М. Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 255 с.
- Пічкур, 2000 – Пічкур М. О. Формування професійної культури майбутнього вчителя образотворчого мистецтва (на матеріалі композиції): автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.04 / М. О. Пічкур ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2000. – 20 с.
- Про затвердження..., 2018 – Про затвердження Державного стандарту початкової освіти. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
- Сисоєва, 2006 – Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 344 с.
- Музика, 2011 – Музика О. Я. Розвиток творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... кан. пед. наук : 13.00.04 / Музика Ольга Яношівна ; Уманський державний ун-т імені Павла Тичини. – Умань, 2011. – 300 с.

REFERENCES

- Hudovsek, 2017 – Hudovsek O. A. Problema pidhotovky uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v Ukraini: stan doslidzhenosti [Elektronnyi resurs] / O. A. Hudovsek // Innovatyka u vykhovanni. – 2017. – Vyp. 5. – S. 120-130. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_5_14
- Dychkivska, 2004 – Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii: Navchalnyi posibnyk. – K.: Akademvydav, 2004. – 352 s.
- Zarubizhnyi dosvid, 2017 – Zarubizhnyi dosvid profesiinoi pidhotovky pedahohiv: analitychni materialy / [Avsheniuk N. M., Diachenko L. M., Kotun K. V., Marusynets M. M., Ohienko O. I., Sulyma O. V., Postryhach N. O.]. – Kyiv: DKS «Tsentr», 2017. – 83 s.
- Konovets, 2012 – Konovets S. V. Teoretychni i metodychni osnovy tvorchoho rozvytku maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva u vyshchykh navchalnykh zakladakh : dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04 / Konovets Svitlana Volodymyrivna. – K., 2012. – 471 s.
- Muzyka, 2011 – Muzyka O. Ya. Rozvytok tvorchykh zdibnostei maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin : dys. ... kan. ped. nauk : 13.00.04 / Muzyka Olha Yanoshivna ; Umanskyi derzhavnyi un-t imeni Pavla Tychnyni. – Uman, 2011. – 300 s.

- Obrazotvorche mystetstvo, 2018* – Obrazotvorche mystetstvo. Navchalna prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv 1–4 klasy. Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/9-obrazotvorche-mistecztvo-1-4-klas.doc>
- Osvitni tekhnologii, 2003* – Osvitni tekhnologii: navch.-metod. posibn / O. M. Pekhota, A. Z. Kiktenko, O. M. Liubarska ta in.; za red. O. M. Piekhoty. – K. : Vydavnytstvo A.S.K., 2003. – 255 s.
- Pichkur, 2000* – Pichkur M. O. Formuvannia profesiinoi kultury maibutnoho vchytelia obrazotvorchoho mystetstva (na materialii kompozitsii): avtoref. dys...kand. ped. nauk: 13.00.04 / M. O. Pichkur ; In-t pedahohiky i psykholohii prof. osvity APN Ukrainy. – K., 2000. – 20 s.
- Pro zatverdzhennia..., 2018* – Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu pochatkovoi osvity. Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
- Sysoieva, 2006* – Sysoieva S. O. Osnovy pedahohichnoi tvorchosti: Pidruchnyk. – K.: Milenium, 2006. – 344 s.
- Muzyka, 2011* – Muzyka O. Ya. Rozvytok tvorchykh zdbnostei maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin : dys. ... kan. ped. nauk : 13.00.04 / Muzyka Olha Yanoshivna ; Umanskyi derzhavnyi un-t imeni Pavla Tychyny. – Uman, 2011. – 300 s.

УДК 373.3.016:81.161.2

DOI 10.31470/2308-5126-2019-45-2-147-153

Тетяна Форостюк,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки, теорії та методики
початкової освіти ДВНЗ «Переяслав-
Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди».

Tetiana Forostyuk,

Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor of
the Department of Pedagogy, Theory and
Methodology of Primary Education
SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii
Skovoroda State Pedagogical University».

E-mail: forostiuk7@gmail.com**ORCID** 0000-0002-9716-3265

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті висвітлено проблему формування комунікативної компетентності в майбутніх учителів початкової школи в процесі фахової підготовки. Проаналізовано наукові праці з проблеми. Узагальнено сучасні підходи до розв'язання актуальної проблеми сьогодення.

У статті обґрунтовується думка про те, що підготовка майбутнього фахівця початкової школи буде найефективнішою, якщо здійснювати її з урахуванням компетентнісного підходу та особливостями формування комунікативної компетенції. Комунікативно-діяльнісний підхід у процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи сприяє ефективному формуванню комунікативної компетентності студентів, які в майбутньому зможуть формувати комунікативну компетентність учнів, готовність спілкуватися українською мовою в повсякденному спілкуванні, любов до рідного слова, інтерес і повагу до історичного минулого українського народу, до української мови.

Досліджено сутність поняття «комунікативна компетентність», а також «комунікативна компетенція». Розглянуто визначення понять у науковій літературі.

Розкрито й доведено необхідність використання ефективних методів, засобів і прийомів у процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи, зокрема на уроках української мови. Здійснено спробу узагальнити умови формування комунікативної компетентності в майбутніх учителів початкової школи в процесі фахової підготовки. Проаналізовано педагогічний досвід. Звертається увага на важливість упровадження в практику підготовки майбутнього вчителя інноваційних технологій, методів, прийомів, які сприятимуть формуванню комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Пропонуються цікаві вправи та завдання, зокрема з української мови, які будуть ефективними під час формування комунікативної компетентності в майбутніх учителів початкової школи.

Розглядається вербальне спілкування та невербальні засоби спілкування, етикет у спілкуванні. Звертається увага на можливі помилки в мовленні та спілкуванні. Пропонуються шляхи формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя та учнів початкової школи, що сприятимуть ефективній комунікації.

Ключові слова: комунікативна компетентність, майбутні вчителі, початкова школа, фахова підготовка, формування.